

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS

Quinto Educación Primaria

5º primaria

Disciplina troncal

Área de Ciencias Sociais

1) Introducción e contextualización.....	3
2) Contribución ao desenvolvemento das competencias clave	6
3) Concreción dos obxectivos para o curso.	13
4) Concreción para cada estándar de aprendizaxe.....	14
5) Concrecións metodolóxicas.....	25
6) Materiais e recursos didácticos.....	28
7) Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.	29
8) Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente.	31
9) Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	35
10) Medidas de atención á diversidade.....	36
11) Concreción dos elementos transversais que se traballan no curso.....	37
12) Actividades complementarias e extraescolares programadas.....	37
13) Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións.	38
14) Adaptación á situación actual	41

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

1.1. INTRODUCCIÓN

Esta programación fai referencia ao currículo de Primaria para Galicia (Decreto 105/2014, do 4 de setembro). Os puntos que se recollen na mesma son os que aparecen como mínimos na Resolución 15 xullo 2016 (DOG 1 agosto), a excepción dos apartado i) e j) por ser específicos para a ESO.

Segundo este DCB a programación é un proxecto de intervención educativo, deseñado para un grupo concreto, que ten como referencia ao propio grupo e ao Proxecto Curricular establecido para todo o centro.

A necesidade de deseñar unha programación está xustificada porque nos axuda a eliminar o azar, evita perdas de tempo e permite adaptar o traballo pedagóxico ás características culturais e ambientais do contexto.

A programación é un proceso continuo, polo que debe ser aberta e flexible para poder modificar os seus elementos e ademais debe ser axeitada ao alumnado e debe concretar o plan de actuación que se ten que levar a cabo na aula.

Entre as súas funcións podemos destacar:

- Planificar o proceso de ensinanza-aprendizaxe.
- Asegurar a coherencia entre as intencións educativas do centro e a práctica docente.
- Promover a reflexión sobre a práctica docente.
- Facilitar a progresiva implicación dos alumnos no seu propio proceso de aprendizaxe.
- Atender á diversidade de intereses, motivacións e características do alumnado.

Inclúense dous novos apartados referidos ás instrucións do 30 de xullo de 2020, para o curso 2020-2021 e o Protocolo de adaptación ao contexto da COVID-19:

- 1.3. Onde se contempla a situación provocada polo covid-19, e faise referencia ás aprendizaxes imprescindibles que non foron acadadas.
- 14. Para concretar a actuación a levar a cabo nos tres posible escenarios: actividade lectiva presencial, semipresencial e/ou non presencial.

1.2 CONTEXTUALIZACIÓN

▪ Características do centro e o seu contorno.

- O CPI San Sadurniño está situado na localidade do mesmo nome e ubicado nun contorno maioritariamente rural. No presente curso 2020-2021 conta con tres unidades de Educación Infantil, dez unidades de Educación Primaria e oito unidades de Educación Secundaria Obrigatoria. Ten unha xornada mixta con tres sesións exclusivamente de mañá e dúas tamén con sesión de tarde.
- O centro divídese en dous edificios fisicamente separados. O máis antigo, de principio dos anos 70, da cabida ao alumnado de infantil e primaria. Nas nosas aulas dispoñemos de medios tecnolóxicos, creamos recursos que compartimos na rede, promovemos o uso do noso idioma, fomentamos o respecto á natureza, establecemos lazos de solidariedade entre os membros da comunidade e de fóra dela, somos respectuosos con outras culturas, normalizamos e dinamizamos o noso idioma, valoramos as diferencias dentro dun trato equitativo, entendemos a diversidade como riqueza... Pero non todo é perfecto, hai eivas no centro que pasan pola escaseza de profesorado (sobre todo a segunda especialista de Lingua Inglesa a tempo completo), esgotadoras esixencias burocráticas que minguan o traballo educativo, nalgúns casos falla de apoio dende as familias...
- O centro educativo, tal e como reflicten os seus documentos, aposta definitivamente por varios eixos de traballo que se artellan ao redor do **Equipo da Biblioteca**, do **Equipo de Normalización Lingüística** e da **promoción das TIC**, así como a promoción da lectura, a alfabetización en información, o compromiso ambiental, os hábitos saudables, o intento de dotación en medios técnicos suficientes, a creación de recursos innovadores na nosa lingua, o coñecemento respecto e valoración do noso patrimonio cultural e o desenvolvemento dun espírito crítico, colaborativo e solidario son o cerne das actividades que se desenvolven dentro e fóra das nosas aulas.
- Outro dos proxectos que se leva a cabo neste curso de primaria é o **Proxecto LÓVA**, que se leva desenvolvendo con gran éxito no centro xa por sexto curso consecutivo sendo o noso colexio pioneiro en Galicia e convertíndose no centro de referencia para o desenvolvemento deste proxecto, que foi elixido un dos dous mellores proxectos de innovación pola Unión Europea. O proxecto ten cabida en infantil, primaria e secundaria, e constitúe un dos nosos eixes integrador e de traballo colaborativo. . Neste curso levarase a cabo na aula de 6º no primeiro trimestre, como remate do curso pasado e como Pre-LOVA nas dúas aulas de quinto de primaria.
- O alumnado de 5º e 6º de primaria, así como o de 1º e 2º da ESO, continúa a participación no **Proxecto EDIXGAL**, como continuación do antigo proxecto ABALAR, consistente na incorporación dos libros electrónicos nas aulas. Sería desexable que se axilizasen os trámites para que dende o primeiro día de clase se puidesen repartir xa os ordenadores, para contrarrestar así as acertadas críticas que nos transmiten as familias nas reunións.

- En resumo o CPI San Sadurniño ten como obxectivo fundamental promover o desenvolvemento integral do seu alumnado, fomentando valores solidarios, de respecto e coidado do contorno natural e cultural, fomentando o traballo en equipo, colaborativo, no que se respecten as diferenzas de cada quen.

- **Comunidade educativa.**

Os medios humanos cos que contamos no CPI San Sadurniño son os seguintes:

- **Persoal docente na EP:** 4 mestras de EI (1 secretaria do centro), 10 mestres de EP (6 definitivos no centro, 1 da especialidade de lingua francesa), 2 mestras de AL (1 comparte centro), 2 mestras de Lingua Inglesa, 1 mestra de PT, 1 mestra de Educación Musical (Xefa de Estudos), 1 mestre de EF e 1 mestra de Relixión Católica (comparte centro)
- **Persoal non docente:** administrativa, conserxe, persoal de comedor e persoal de limpeza.
- **As familias e a ANPA:** constitúen unha parte esencial dentro do proceso de ensino – aprendizaxe do alumnado, por iso é importante que exista unha boa relación entre familia e escola. Cada titor/a de EI e EP conta cunha hora de atención ás familias, fixada na tarde dos xoves ou martes. Este curso, tal e como establece o protocolo da Xunta deberá facerse, preferentemente, por teléfono ou videoconferencia.

A preocupación dos pais / nais pola traxectoria educativa dos seus fillos/as é aceptable, e sempre hai familias involucradas no proceso educativo dos seus fillos/as dun xeito activo en cada momento.

- **Profesorado de quinto de Primaria.**

- Titora de 5ºA: Cristina Casal Lago
- Titora de 5ºB: Ana Mª Brea Santiago
- Educación Musical: Ana Mª Vázquez Rico
- Educación Física: Iván Montes Martínez
- Lingua Inglesa: Mª Beatriz Rodríguez Pérez
- Pedagogía Terapéutica, Mª Carmen Vázquez López
- Audición e Liguaxe: Inés Veiga Fernández e Marta Prieto Rego
- Relixión: Manuela Mª Filgueira Rico

1.3 SITUACIÓN PROVOCADA POLO COVID-19.

Tendo en conta as instrucións do 30 de xullo de 2020 para o curso 2020-2021 analízanse as aprendizaxes imprescindibles non acadadas o pasado curso, que, de xeito resumido, dentro da área de ciencias sociais, serían as seguintes:

CSB3.2.1. Identifica as principais institucións de Galicia e do Estado español e describe as súas funcións.

CSB3.2.2. Identifica a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas na Constitución para cada un deles.

CSB3 3.1. Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España.

CSB3.5.1. Define demografía e comprende os principais conceptos demográficos.

CSB4.1.1. Define o concepto de prehistoria e historia, asociándoa as distintas idades aos feitos que marcan o seu inicio e final.

Para a súa adquisición ou consolidación optaremos por ir incluíndoas dentro de cada un dos temas que se son obxecto de traballo ao longo do curso. Comezaremos polos temas de historia, dando una visión moi xeral das idades previas á IdadeMedia, para que poidan situala nunha líña temporal.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Segundo se recollen no artigo 5, as competencias clave que debemos desenvolver son:

1. Comunicación lingüística (**CCL**)
- 2.- Matemática e ciencia e tecnoloxía (**CMCT**)
- 3.- Dixital (**CD**)
- 4.- Aprender a aprender (**CAA**)
- 5.- Sociais e cívicas (**CSC**)
- 6.- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (**CSIEE**)
- 7.- Conciencia e expresións culturais (**CCEC**)

Analizando a área de Ciencias Sociais, a súa contribución especial ao desenvolvemento das competencias clave, sería a que segue:

CSB1.1.1. Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.

CSB1.1.3. Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa.

CSB1.3.1. Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais.

CCB1.3.2. Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico.

CSB1.3.3. Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación.

CSB2.1.1. Describe como é e de que forma se orixinou o Universo e explica os seus principais compoñentes identificando galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa.

CSB2.2.1. Describe as características, compoñentes do Sistema Solar, localizando o Sol no centro do mesmo e os planetas segundo a súa proximidade.

CSB2.3.1. Define e representa o movemento de translación terrestre, o eixe do xiro e os polos xeográficos, asocia as estacións do ano ao seu efecto combinado e calcula os fusos horarios.

CSB2.3.2. Explica o día e a noite como consecuencia da rotación terrestre e como unidades para medir o tempo.

CSB2.3.3. Define a translación da Lúa identificando e nomeando as fases lunares.

CSB2.5.1. Define clima, nomea os seus elementos e identifica os factores que determinan en España.

CSB2.6.1. Explica que é unha zona climática, nomeando as tres zonas climáticas do planeta e describindo as súas características principais

CSB2.6.2. Describe e sinala nun mapa os tipos de climas de España, e as zonas ás que afecta cada un, interpretando e analizando climogramas de distintos territorios de España e relacionándoos co clima ao que pertence.

CSB2.7.1. Define paisaxe, identifica os seus elementos e explica as características das principais paisaxes de España valorando a súa diversidade.

CSB2.9.1. Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste.

CSB3.1.1. Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución e explica a importancia que a Constitución ten para o funcionamento do Estado español.

CSB3.2.1. Identifica as principais institucións do Estado español e describe as súas funcións e a súa organización.

CSB3.2.2. Identifica e comprende a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas na Constitución para cada un deles.

CSB3.3.1. Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España, así como as súas provincias.

CSB3.4.1. Valora, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.

CSB3.5.1. Define demografía e poboación, comprende os principais conceptos demográficos e os principais factores que afectan á de poboación.

CSB3.6.1. Describe os principais rasgos da poboación española.

CCL	<p>CSB3.6.2.Explica o proceso da evolución da poboación en España e describe a incidencia que tiveron nesta, factores como a esperanza de vida ou a natalidade.</p> <p>CSB3.6.3.Describe os factores que condicionan a distribución da poboación española.</p> <p>CSB3.7.1 Explica o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de inmigrantes ao noso país.</p> <p>CSB3.7.2.Identifica e describe os principais problemas actuais da poboación española: migracións, envellecemento, etc.</p> <p>CSB3.8.1.Identifica e define materias primas e produto elaborado e os asocia coas actividades nas que se obteñen.</p> <p>CSB3 8.2 Describe ordenadamente o proceso de obtención dun produto ata a súa venda e identifica os sectores aos que pertencen.</p> <p>CSB3.9.2.Explica as actividades relevantes dos sectores primario, secundario e terciario en España e as súas localizacións nos territorios correspondentes.</p> <p>CSB4.1.1Identifica a idea de idade da historia e data a Idade Media e Moderna, asociándoas aos feitos que marcan os seus inicios e finais.</p> <p>CSB4.4.2.Identifica e localiza no tempo e no espazo os feitos fundamentais da historia medieval e moderna de España, describindo as principais características de cada unha delas.</p> <p>CSB4.4.5.Identifica as características distintivas das culturas que conviviron nos reinos peninsulares durante a Idade Media describindo a evolución política e os distintos modelos sociais.</p> <p>CSB4.4.6.Explica as características da Idade Moderna e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia neste período de tempo (Monarquía dos Austrias, s. XVI-XVII. Os Borbóns, s. XVIII).</p>
CMCCT	<p>CSB1.1.1.Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.</p> <p>CSB1.3.1.Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais.</p> <p>CCB1.3.2.Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico.</p> <p>CSB1.3.3.Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación.</p> <p>CSB2.1.1.Describe como é e de que forma se orixinou o Universo e explica os seus principais compoñentes identificando galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa.</p> <p>CSB2.2.1. Describe as características, compoñentes do Sistema Solar, localizando o Sol no centro do mesmo e os planetas segundo a súa proximidade.</p> <p>CSB2.3.1. Define e representa o movemento de translación terrestre, o eixe do xiro e os polos xeográficos, asocia as estacións do ano ao seu efecto combinado e calcula os fusos horarios.</p> <p>CSB2.3.2.Explica o día e a noite como consecuencia da rotación terrestre e como unidades para medir o tempo.</p> <p>CSB2.3.3.Define a translación da Lúa identificando e nomeando as fases lunares.</p>

CMCCT	<p>CSB2.4.1. Identifica e clasifica os diferentes tipos de mapas, define que é a escala nun mapa e emprega e interpreta os signos convencionais máis usuais que poden aparecer nel.</p> <p>CSB2.5.1. Define clima, nomea os seus elementos e identifica os factores que determinan en España.</p> <p>CSB2.6.1. Explica que é unha zona climática, nomeando as tres zonas climáticas do planeta e describindo as súas características principais</p> <p>CSB2.6.2. Describe e sinala nun mapa os tipos de climas de España, e as zonas ás que afecta cada un, interpretando e analizando climogramas de distintos territorios de España e relacionándoos co clima ao que pertence.</p> <p>CSB2.8.1. Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en España e as súas vertentes hidrográficas.</p> <p>CSB2.8.2. Sitúa nun mapa os mares, océanos e os grandes ríos de España.</p> <p>CSB3.5.1. Define demografía e poboación, comprende os principais conceptos demográficos e os principais factores que afectan á de poboación.</p> <p>CSB3 5.2. Interpreta unha pirámide de poboación e outros gráficos usados no estudo da poboación.</p> <p>CSB3 8.2 Describe ordenadamente o proceso de obtención dun produto ata a súa venda e identifica os sectores aos que pertencen.</p> <p>CSB3.9.1. Identifica os tres sectores de actividades económicas e clasifica distintas actividades no grupo ao que pertencen.</p> <p>CSB4.1.1. Identifica a idea de idade da historia e data a Idade Media e Moderna, asociándoas aos feitos que marcan os seus inicios e finais.</p> <p>CSB4.2.1. Coñece algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades da historia, facendo fincapé na Idade Contemporánea.</p> <p>CSB4.3.1. Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos.</p> <p>CSB4.4.1. Sitúa nunha liña do tempo as etapas históricas máis importantes da Idade Media e Idade Moderna en España.</p> <p>CSB4.4.2. Identifica e localiza no tempo e no espazo os feitos fundamentais da historia medieval e moderna de España, describindo as principais características de cada unha delas.</p>
CMCCT	<p>CSB4.4.4. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da Idade Media e da Idade Moderna en España citando aos seus representantes máis significativos.</p>
CD	<p>CSB1.3.3. Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación.</p>
CAA	<p>CSB1.1.1. Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.</p> <p>CSB1.1.2. Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades.</p> <p>CSB1.1.3. Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa.</p>

CAA	<p>CSB1.2.1.Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material.</p> <p>CSB1.2.2.Adopta un comportamento responsable, construtivo e solidario, respectando diferentes ideas e achegas nos debates e recoñecendo a cooperación e o diálogo como principios básicos do funcionamento democrático</p> <p>CSB1.3.1.Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais.</p> <p>CCB1.3.2.Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico.</p> <p>CSB2.3.1. Define e representa o movemento de translación terrestre, o eixe do xiro e os polos xeográficos, asocia as estacións do ano ao seu efecto combinado e calcula os fusos horarios.</p> <p>CSB2.3.2.E</p> <p>CSB2.3.2.Explica o día e a noite como consecuencia da rotación terrestre e como unidades para medir o tempo.</p> <p>CSB2.4.1.Identifica e clasifica os diferentes tipos de mapas, define que é a escala nun mapa e emprega e interpreta os signos convencionais máis usuais que poden aparecer nel.</p> <p>CSB2.6.2 Describe e sinala nun mapa os tipos de climas de España, e as zonas ás que afecta cada un, interpretando e analizando climogramas de distintos territorios de España e relacionándoos co clima ao que pertence.</p> <p>CSB2.7.1.Define paisaxe, identifica os seus elementos e explica as características das principais paisaxes de España valorando a súa diversidade.</p> <p>CSB2.9.2.Favorece o desenvolvemento sostible e o consumo responsable.</p> <p>CSB3 5.2.Interpreta unha pirámide de poboación e outros gráficos usados no estudo da poboación.</p> <p>CSB4.2.1.Coñece algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades da historia, facendo fincapé na Idade Contemporánea.</p> <p>CSB4.3.1.Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos.</p> <p>CSB4.4.3.Explica aspectos relacionados coa forma de vida e organización social de España das distintas épocas históricas estudadas.</p>
CSC	<p>CSB1.2.1.Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material.</p> <p>CSB1.2.2.Adopta un comportamento responsable, construtivo e solidario, respectando diferentes ideas e achegas nos debates e recoñecendo a cooperación e o diálogo como principios básicos do funcionamento democrático</p> <p>CSB1.3.1.Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais.</p> <p>CCB1.3.2.Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico.</p> <p>CSB1.3.3.Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación.</p> <p>CSB2.7.1.Define paisaxe, identifica os seus elementos e explica as características das principais paisaxes de España valorando a súa diversidade.</p>

CSC

CSB2.9.1.Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste.

CSB2.9.2.Favorece o desenvolvemento sostible e o consumo responsable.

CSB3.1.1.Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución e explica a importancia que a Constitución ten para o funcionamento do Estado español.

CSB3.2.1.Identifica as principais institucións do Estado español e describe as súas funcións e a súa organización.

CSB3.2.2.Identifica e comprende a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas na Constitución para cada un deles.

CSB3.3.1.Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España, así como as súas provincias.

CSB3.4.1.Valora, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.

CSB3.5.1.Define demografía e poboación, comprende os principais conceptos demográficos e os principais factores que afectan á de poboación.

CSB3.6.1.Describe os principais rasgos da poboación española.

CSB3.6.2.Explica o proceso da evolución da poboación en España e describe a incidencia que tiveron nesta, factores como a esperanza de vida ou a natalidade.

CSB3.6.3.Describe os factores que condicionan a distribución da poboación española.

CSB3.6.4 Sitúa nun mapa os maiores núcleos de poboación en España e as zonas máis densamente poboadas.

CSB3.7.1 Explica o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de inmigrantes ao noso país.

CSB3.7.2.Identifica e describe os principais problemas actuais da poboación española: migracións, envellecemento, etc.

CSB3.8.1.Identifica e define materias primas e produto elaborado e os asocia coas actividades nas que se obteñen.

CSB3.8.2 Describe ordenadamente o proceso de obtención dun produto ata a súa venda e identifica os sectores aos que pertencen.

CSB3.9.1.Identifica os tres sectores de actividades económicas e clasifica distintas actividades no grupo ao que pertencen.

CSB3.9.2.Explica as actividades relevantes dos sectores primario, secundario e terciario en España e as súas localizacións nos territorios correspondentes.

CSB4.1.1Identifica a idea de idade da historia e data a Idade Media e Moderna, asociándoas aos feitos que marcan os seus inicios e finais.

CSB4.2.1.Coñece algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades da historia, facendo fincapé na Idade Contemporánea.

CSB4.3.1.Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos.

CSB4.4.1.Sitúa nunha liña do tempo as etapas históricas máis importantes da Idade Media e Idade Moderna en España.

CSB4.4.2.Identifica e localiza no tempo e no espazo os feitos fundamentais da historia medieval e moderna de España, describindo as principais características de cada unha delas.

CSB4.4.3.Explica aspectos relacionados coa forma de vida e organización social de España das distintas épocas históricas estudadas.

CSB4.4.4. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da Idade Media e da Idade Moderna en España citando aos seus representantes máis significativos.

CSC	<p>CSB4.4.5. Identifica as características distintivas das culturas que conviviron nos reinos peninsulares durante a Idade Media describindo a evolución política e os distintos modelos sociais.</p> <p>CSB4.4.6. Explica as características da Idade Moderna e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia neste período de tempo (Monarquía dos Austrias, s. XVI-XVII. Os Borbóns, s. XVIII).</p> <p>CSB4.5.1. Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora</p> <p>CSB4.6.1. Aprecia a herdanza cultural a escala local e nacional como a riqueza compartida que hai que coñecer, preservar e coidar.</p>
CSIEE	<p>CSB1.1.2. Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades.</p> <p>CSB4.2.1. Coñece algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades da historia, facendo fincapé na Idade Contemporánea.</p>
CCEC	<p>CSB4.1.1. Identifica a idea de idade da historia e data a Idade Media e Moderna, asociándoas aos feitos que marcan os seus inicios e finais.</p> <p>CSB4.3.1. Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos.</p> <p>CSB4.4.1. Sitúa nunha liña do tempo as etapas históricas máis importantes da Idade Media e Idade Moderna en España.</p> <p>CSB4.4.2. Identifica e localiza no tempo e no espazo os feitos fundamentais da historia medieval e moderna de España, describindo as principais características de cada unha delas.</p> <p>CSB4.4.3. Explica aspectos relacionados coa forma de vida e organización social de España das distintas épocas históricas estudadas.</p> <p>CSB4.4.4. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da Idade Media e da Idade Moderna en España citando aos seus representantes máis significativos.</p> <p>CSB4.4.5. Identifica as características distintivas das culturas que conviviron nos reinos peninsulares durante a Idade Media describindo a evolución política e os distintos modelos sociais.</p> <p>CSB4.4.6. Explica as características da Idade Moderna e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia neste período de tempo (Monarquía dos Austrias, s. XVI-XVII. Os Borbóns, s. XVIII).</p> <p>CSB4.5.1. Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.</p> <p>CSB4.6.1. Aprecia a herdanza cultural a escala local e nacional como a riqueza compartida que hai que coñecer, preservar e coidar.</p>

3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidad democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos, que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade.
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as dúas linguas.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser capaces de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.
- i) Iniciarse no uso das tecnoloxías da información e da comunicación, para a aprendizaxe, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciban e elaboren.
- j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.

4. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE

BLOQUE 1. CONTIDOS COMÚNS

CONTIDOS MÍNIMOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMPORALIZACIÓN	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN DE CADA ESTANDAR
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Iniciación ao coñecemento científico, toma de conciencia das súas fases e a súa aplicación nas Ciencias sociais. Proposta de traballo que xurda dun problema, acontecemento ou inxerencia e que supoña un proceso de investigación e acción que garanta participación activa do alumnado e facilite o proceso de autorregulación de aprendizaxes. ▪ B1.2. Busca e selección de información empregando as TIC e outras fontes (directas e indirectas), organización, análise, documentación do proceso (mediante 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Realizar un traballo de investigación que supoña a busca, selección e organización de información sobre fenómenos previamente delimitados, a realización dun produto, a documentación do proceso e a comunicación do resultados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB1.1.1. Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito. 	1º, 2º e 3º trimestre	Sintetiza a información máis relevante estudada no tema e analízala para responder as preguntas formuladas nos exercicios.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB1.1.2. Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades. 	1º, 2º e 3º trimestre	Consulta a información, o dicionario e outras fontes de documentación para ampliar o coñecemento.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB1.1.3. Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa. 	1º, 2º e 3º trimestre	Organiza as tarefas e presenta os traballos correctamente.

<p>uso do cartafoles) e comunicación das conclusións.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3.Planificación e xestión de proxectos co fin de acadar obxectivos. Iniciativa emprendedora. 				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4.Emprego de técnicas de estudo individual e de estratexias de traballo cooperativo. Valoración do esforzo e coidado do material. ▪ B1.5.Participación activa e construtiva na vida social, uso das normas de convivencia. ▪ B1.6.A cooperación e o diálogo como valores democráticos e recursos básicos na resolución pacífica de conflitos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2.Empregar estratexias de traballo cooperativo, adoitar un comportamento de respecto e tolerancia ante as diferentes ideas e achegas alleas nos diálogos e debates, valorando o esforzo e amosando actitudes de cooperación, participación e respecto cara aos demais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB1.2.1.Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material. ▪ CSB1.2.2.Adopta un comportamento responsable, construtivo e solidario, respectando diferentes ideas e achegas nos debates e recoñecendo a cooperación e o diálogo como principios básicos do funcionamento democrático. 	<p>1º, 2º e 3º trimestre</p>	<p>Amosa interese na actividade e colabora de forma activa na tarefa que lle foi asignada ao seu grupo.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7.Utilización da terminoloxía propia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3.Coñecer e utilizar as palabras claves e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB1.3.1.Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, 	<p>1º, 2º e 3º</p>	<p>Realiza esquemas e debuxos sinxelos, presentados de forma</p>

<p>da área.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organización de ficheiros temáticos de termos propios da área. ▪ B1.8.Fomento de Técnicas de animación á lectura de textos de divulgación das Ciencias sociais (de carácter social, xeográfico e histórico). - A prensa escrita e dixital como fonte de información. ▪ B1.9.Utilización e lectura de diferentes linguaxes textuais e gráficos. 	<p>conceptos necesarios para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais, así como comprender diferentes linguaxes recollidos en textos de carácter social, xeográfico ou histórico.</p>	<p>escribir e falar sobre Ciencias sociais.</p>	<p>trimestre</p>	<p>pulcra e ordenada</p>
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB1.3.2.Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico. 	<p>1º, 2º e 3º trimestre</p>	<p>Comprende as ideas principais do texto e coméntaas empregando unha linguaxe adecuada para a súa idade.</p>
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB1.3.3.Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación. 	<p>1º, 2º e 3º trimestre</p>	<p>Identifica os elementos representados nos esquemas gráficos e analiza de forma concisa a información que nos proporcionan.</p>

BLOQUE 2. O MUNDO QUE NOS RODEA

CONTIDOS MÍNIMOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMPORALIZACIÓN	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN DE CADA ESTANDAR
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1.O Universo: galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1.Explicar como é e de que forma se orixinou o Universo e os seus principais compoñentes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.1.1.Describe como é e de que forma se orixinou o Universo e explica os seus principais compoñentes identificando galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa. 	<p>1º trimestre</p>	<p>Describe superficialmente que é unha galaxia e sabe que a Terra se encontra na Vía Láctea.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2.O sistema Sslar: o Sol e os planetas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2.Describir as características principais do Sistema Solar identificando diferentes 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.2.1. Describe as características, compoñentes do Sistema Solar, localizando o Sol no centro do mesmo e os planetas segundo a súa proximidade. 	<p>1º trimestre</p>	<p>Describe de forma concisa que é unha estrela e sabe que a máis próxima á Terra é o Sol.</p>

	tipos de astros e as súas características.			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3.O planeta Terra e a Lúa. Características. ▪ B2.4. Movementos terrestres e as súas consecuencias: as estacións do ano, día e noite, fusos horarios. ▪ B2.5.A translación da Lúa: as fases lunares. Eclipses e mareas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Localizar o planeta Terra e a Lúa no sistema solar, explicando as súas características, movementos, consecuencias e calcular os fusos horarios. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.3.1. Define e representa o movemento de translación terrestre, o eixe do xiro e os polos xeográficos, asocia as estacións do ano ao seu efecto combinado e calcula os fusos horarios. 	1º trimestre	Explica, a partir dun esquema, en que consiste o movemento de translación terrestre e que duración ten.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.3.2.Explica o día e a noite como consecuencia da rotación terrestre e como unidades para medir o tempo. 	1º trimestre	Explica de forma básica e elemental porque o día e a noite non duran o mesmo ao longo de todo o ano
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.3.3.Define a translación da Lúa identificando e nomeando as fases lunares. 	1º trimestre	Completa un esquema coas palabras adecuadas
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6.Cartografía. Planos, mapas e planisferios. Mapas temáticos. ▪ B2.7. Escalas e signos convencionais dun mapa. ▪ B2.8.Orientación no espazo: técnicas, instrumentos e estratexias. <ul style="list-style-type: none"> - Elaboración dun itinerario coa axuda de ferramentas dixitais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4.Describir correctamente planos e mapas, incluíndo os planisferios, interpretando a súa escala e signos convencionais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.4.1.Identifica e clasifica os diferentes tipos de mapas, define que é a escala nun mapa e emprega e interpreta os signos convencionais máis usuais que poden aparecer nel. 	1º trimestre	Sabe que é un plano e un mapa, interpreta a información que conteñen e pode ler a súa lendae a escala.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.9.O clima e factores climáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5.Identificar os elementos que inflúen no clima, explicando como actúan nel e adquirindo unha idea básica de clima e dos factores 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.5.1.Define clima, nomea os seus elementos e identifica os factores que determinan en España. 	1º trimestre	Identifica os tipos de climas existentes en España e expón onde se localizan nun mapa.

	determinan o clima en España.			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.10.As grandes zonas climáticas do planeta. ▪ B2.11.Tipos de climas de España e as súas zonas de influencia. O clima en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6.Recoñecer as zonas climáticas mundiais e os tipos de clima de España identificando algunhas das súas características básicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.6.1.Explica que é unha zona climática, nomeando as tres zonas climáticas do planeta e describindo as súas características principais. 	1º trimestre	Localiza nun mapa as zonas climáticas e representa nun climograma as temperaturas e precipitacións características destes climas.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.6.2 Describe e sinala nun mapa os tipos de climas de España, e as zonas ás que afecta cada un, interpretando e analizando climogramas de distintos territorios de España e relacionándoos co clima ao que pertence. 	1º trimestre	Interpreta dous climogramas de climas diferentes en España e compara os datos obtidos entre si.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.12.A paisaxe: elementos que a forman, tipos de paisaxes. ▪ B2.13.Características das principais paisaxes de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7.Explicar que é unha paisaxe, identificar os principais elementos que a compoñen e as características das principais paisaxes de España 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.7.1.Define paisaxe, identifica os seus elementos e explica as características das principais paisaxes de España valorando a súa diversidade. 	1º trimestre	Elabora un cadro cos diferentes tipos de vexetación da Península
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.14.A diversidade xeográfica das paisaxes de España: relevo e hidrografía. ▪ B2.15.O relevo e a rede hidrográfica de Galicia. Utilización de sistemas de información xeográfica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8.Describir as características do relevo de España e a súa rede hidrográfica, localizándoos nun mapa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.8.1.Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en España e as súas vertentes hidrográficas. 	1º trimestre	Enumera e localiza nun mapa físico as principais unidades de relevo da Península.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.8.2.Sitúa nun mapa os mares, océanos e os grandes ríos de España. 	1º trimestre	Enumera e localiza nun mapa físico as principais unidades de rede hidrográfica da Península.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.16.A intervención humana no medio. Estudo de campo das consecuencias da intervención humana na contorna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.9.Explicar a importancia da intervención humana no medio e favorecer o desenvolvemento sostible. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.9.1.Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste. 	1º trimestre	Realiza unha redacción sobre as accións que deberían observarse para protexer o medio ambiente e frear o cambio climático.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB2.9.2.Favorece o desenvolvemento sostible e 		Realiza unha exposición oral sobre as accións que deberían

<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.17.A contaminación e o cambio climático. ▪ B2.18.Desenvolvemento sostible e consumo responsable. 		o consumo responsable.	1º trimestre	observarse para favorecer un consumo responsable.
--	--	------------------------	--------------	---

BLOQUE 3. VIVIR EN SOCIEDADE

CONTIDOS MÍNIMOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMPORALIZACIÓN	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN DE CADA ESTANDAR
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1.A Constitución de 1978. ▪ B3.2.Dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1.Explicar a importancia que ten a Constitución para o funcionamento do Estado español, así como os dereitos, deberes e liberdades recollidos nesta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB3.1.1. Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución e explica a importancia que a Constitución ten para o funcionamento do Estado español. 	2º trimestre	Identifica nun listado os principais dereitos, deberes e liberdades cidadás recoñecidas na Constitución española.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3.Forma de goberno: a monarquía parlamentaria. ▪ B3.4.As principais institucións políticas e as súas funcións. Elaboración de organigramas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Identificar as institucións políticas que se derivan da Constitución. Funcións e organización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB3.2.1. Identifica as principais institucións do Estado español e describe as súas funcións e a súa organización. 	2º trimestre	Explica que é a Constitución e enumera as características do sistema de goberno de España fixadas nela.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB3.2.2. Identifica e comprende a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas na Constitución para cada un deles. 	2º trimestre	Realiza unha táboa coas características principais da división de poderes.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Entidades territoriais e órganos de goberno. As 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Describir a organización territorial do Estado español así como 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB3.3.1. Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas 	2º trimestre	Realiza unha táboa con todas as Comunidades Autónomas españolas, as súas capitais e as

comunidades autónomas, as cidades autónomas e as provincias.	os órganos de goberno.	comunidades autónomas que forman España, así como as súas provincias.		provincias que as compoñen.
<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Manifestacións culturais e lingüísticas de España. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Valorar a diversidade cultural, social, política e lingüística do Estado español respectando as diferenzas. 	<ul style="list-style-type: none"> CSB3.4.1. Valora, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural. 	2º trimestre	Enumera as linguas oficiais que existen en España.
<ul style="list-style-type: none"> B3.7. Demografía e poboación. Variables demográficas. B3.8. Conceptos demográficos: poboación absoluta, densidade de poboación, distribución espacial, crecemento natural e crecemento real da poboación. B3.9. Representación gráfica de datos demográficos. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Comprender e interpreta os principais conceptos demográficos e os factores xeográficos, sociais, económicos ou culturais que inciden nos datos de poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> CSB3.5.1. Define demografía e poboación, comprende os principais conceptos demográficos e os principais factores que afectan á de poboación. 	2º trimestre	Explica que é a demografía e denomina os principais indicadores demográficos.
		<ul style="list-style-type: none"> CSB3.5.2. Interpreta unha pirámide de poboación e outros gráficos usados no estudo da poboación. 	2º trimestre	Elabora unha pirámide de poboación e é capaz de explicar que información nos proporciona.
<ul style="list-style-type: none"> B3.10. Poboación de Galicia e España: distribución e evolución. Representación gráfica dalgúns datos demográficos de Galicia obtidos en fontes estatísticas: INE. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Distinguir os principais trazos da poboación española explicando a súa evolución e a súa distribución demográfica e representándoa graficamente. 	<ul style="list-style-type: none"> CSB3.6.1. Describe os principais rasgos da poboación española. 	2º trimestre	Elabora unha táboa coas características demográficas principais da poboación española, calculando o crecemento natural e o crecemento real da poboación.
		<ul style="list-style-type: none"> CSB3.6.2. Explica o proceso da evolución da poboación en España e describe a incidencia que tiveron nesta, factores como a esperanza de vida ou a natalidade. 	2º trimestre	Explica que é a natalidade e a mortalidade.

		<ul style="list-style-type: none"> CSB3.6.3.Describe os factores que condicionan a distribución da poboación española. 	2º trimestre	Recoñece nun mapa os factores que inflúen na distribución demográfica.
		<ul style="list-style-type: none"> CSB3.6.4 Sitúa nun mapa os maiores núcleos de poboación en España e as zonas máis densamente poboadas. 	2º trimestre	Localizar nun mapa e anota as provincias máis poboadas de España.
<ul style="list-style-type: none"> B3.11.Os movementos migratorios: éxodo rural, a emigración a Europa, a chegada de inmigrantes ao noso país. B3.12.Problemas actuais da poboación española. <ul style="list-style-type: none"> – Estudo de casos e debates. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.7.Describir os movementos migratorios da poboación galega e de España explicando o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de emigrantes ao noso país e identificar os problemas actuais da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> CSB3.7.1 Explica o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de inmigrantes ao noso país. 	2º trimestre	Enumera os principais movementos migratorios que rexistrou España durante a época contemporánea.
		<ul style="list-style-type: none"> CSB3.7.2.Identifica e describe os principais problemas actuais da poboación española: migracións, envellecemento, etc. 	2º trimestre	Expón que é unha sociedade multicultural e explica as consecuencias da inmigración para España.
<ul style="list-style-type: none"> B3.13.As actividades produtivas: recursos naturais e materias primas. B3.14.Producos elaborados. Artesanía e Industria. Formas de produción. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.8.Explicar as diferenzas entre materias primas e os produtos elaborados, identificando as actividades que se realizan para obtelos. 	<ul style="list-style-type: none"> CSB3.8.1.Identifica e define materias primas e produto elaborado e os asocia coas actividades nas que se obteñen. 	2º trimestre	Identifica as materias primas e obxectos e razoa de forma concisa a súa orixe.
		<ul style="list-style-type: none"> CSB3.8.2 Describe ordenadamente o proceso de obtención dun produto ata a súa venda e identifica os sectores aos que pertencen. 	2º trimestre	Fai un esquema co proceso de obtención dun produto.
<ul style="list-style-type: none"> B3.15.As actividades económicas e os sectores produtivos de España. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.9.Identificar as actividades que pertencen a cada un dos sectores económicos, describir as características destes recoñecendo as principais actividades económicas de España. 	<ul style="list-style-type: none"> CSB3.9.1.Identifica os tres sectores de actividades económicas e clasifica distintas actividades no grupo ao que pertencen. 	2º trimestre	Fai un cadro cos sectores de produción e algunhas das actividades económicas
		<ul style="list-style-type: none"> CSB3.9.2.Explica as actividades relevantes dos sectores primario, secundario e terciario en España e as súas localizacións nos territorios correspondentes. 	2º trimestre	Localiza nun mapa a distribución dos sectores de produción.

BLOQUE 4. AS PEGADAS DO TEMPO.

CONTIDOS MÍNIMOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMPORALIZACIÓN	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN DE CADA ESTANDAR
<ul style="list-style-type: none"> B4.1.O tempo histórico. A Idade Media e a Idade Moderna: duración e datación dos feitos históricos significativos que as acoutan. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1.Explicar as características de cada tempo histórico estudado e certos acontecementos desas épocas que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia. 	<ul style="list-style-type: none"> CSB4.1.1Identifica a idea de idade da historia e data a Idade Media e Moderna, asociándoas aos feitos que marcan os seus inicios e finais. 	3º trimestre	Localiza nunha liña de tempo as datas de comezo e final da Idade Media e Moderna e sinala tamén os feitos históricos que ocorriron.
<ul style="list-style-type: none"> B4.2.As fontes históricas e a súa clasificación: fontes primarias e secundarias. Elaboración dun traballo comparativo entre tipos de fontes históricas. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2.Coñecer a importancia das fontes históricas para o estudo da historia, diferenciando entre fontes primarias e secundarias. 	<ul style="list-style-type: none"> CSB4.2.1.Coñece algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades da historia, facendo fincapé na Idade Contemporánea. 	3º trimestre	Identifica nun listado diferentes tipos de fontes primarias e secundarias
<ul style="list-style-type: none"> B4.3.Técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado: os mapas históricos e as liñas do tempo. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.3.Utiliza as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade para ordenar temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes. 	<ul style="list-style-type: none"> CSB4.3.1.Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos. 	3º trimestre	Representa unha cronoloxía que recolla a duración e características das distintas etapas
<ul style="list-style-type: none"> B4.4.A península ibérica na Idade Media. B4.5.Al-Andalus e os 	<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Identificar e localizar no tempo e no espazo os procesos e acontecementos 	<ul style="list-style-type: none"> CSB4.4.1.Sitúa nunha liña do tempo as etapas históricas máis importantes da Idade Media e Idade Moderna en España. CSB4.4.2. Identifica e localiza no tempo e no 	3º trimestre	<p>Constrúe liñas de tempo para organizar feitos do pasado.</p> <p>Elabora un eixe cronolóxico a</p>

<p>reinos cristianos.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.6.O Camiño de Santiago. O Románico. O Gótico. Proposta de realización dunha investigación e exposición sobre o Camiño de Santiago. ▪ B4.7.España e Galicia na Idade Moderna. ▪ B4.8.A época dos grandes descubrimentos. ▪ B4.9.A monarquía dos Austrias e os Borbóns. ▪ B4.10.A arte na Idade Moderna: Renacemento e Barroco. 	<p>históricos, políticos, sociais e culturais máis relevantes da historia de España para adquirir unha perspectiva global da súa evolución.</p>	<p>espazo os feitos fundamentais da historia medieval e moderna de España, describindo as principais características de cada unha delas.</p>	3º trimestre	partir dos datos representativos da idade media e idade moderna.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB4.4.3.Explica aspectos relacionados coa forma de vida e organización social de España das distintas épocas históricas estudadas. 	3º trimestre	Busca información sobre a organización da vida e expón mediante gráficos resultado obtido.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB4.4.4. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da Idade Media e da Idade Moderna en España citando aos seus representantes máis significativos. 	3º trimestre	Organiza nunha liña do tempo os principais movementos artísticos e culturais e explica as súas características.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB4.4.5.Identifica as características distintivas das culturas que conviviron nos reinos peninsulares durante a Idade Media describindo a evolución política e os distintos modelos sociais. 	3º trimestre	Recoñece a permanencia e periodización das culturas medievais na península.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB4.4.6.Explica as características da Idade Moderna e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia neste período de tempo (Monarquía dos Austrias, s. XVI-XVII. Os Borbóns, s. XVIII). 	3º trimestre	Elabora un cadro coas características e acontecementos da Idade Moderna
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.11.Noso patrimonio histórico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5.Desenvolver a curiosidade por coñecer as formas da vida humana no pasado, valorando a importancia que teñen os restos para o coñecemento e estudo da historia e como patrimonio cultural que hai que coidar e legar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB4.5.1.Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora. 	3º trimestre	Fai unha presentación sinxela sobre o patrimonio cultural e artístico das etapa da historia, valorando a conservación e o respecto.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.12.Museos, sitios e monumentos históricos como espazos de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.6.Valorar a importancia dos museos, sitios e monumentos históricos como espazos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSB4.6.1.Aprecia a herdanza cultural a escala local e nacional como a riqueza compartida que hai que coñecer, preservar e coidar. 	3º trimestre	Busca en internet os restos máis próximos do pasado que teñen a orixe na idade media e moderna.

<p>aprendizaxe e gozo. Elaboración dunha guía dun museo próximo.</p>	<p>onde se ensina e aprende, amosando unha actitude de respecto á súa contorna e á súa cultura, apreciando a herdanza cultural.</p>			
<p>Procedementos e instrumentos de avaliación:</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Cadernos e traballos escritos, rexistrándoo na axenda da mestra. • Debates e presentación de traballos, con rexistro en vídeo gravación ou audio gravación . • Probas escritas, en referencia aos estándares que se avalían (seguindo os modelos que se facilitan dende EDIXGAL e os de elaboración propia) • Mapas conceptuais, con rexistro na axenda da mestra. • Formularios de google enviados ao correo electrónico. 		

5. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

Aspectos xerais

- Partir da competencia inicial do alumnado.
- Adoptar a metodoloxía máis axeitada ás características das aprendizaxes e do grupo de alumnos e alumnas aos que van dirixidos.
- A metodoloxía será variada e adecuada ás características e aos ritmos de aprendizaxe.
- Será fundamentalmente comunicativa, inclusiva, activa e participativa, e dirixida ao logro dos obxectivos e das competencias clave.
- Potenciar as metodoloxías activas e participativas:
 - o Combinar traballo individual e cooperativo.
 - o Traballo por tarefas.
 - o Aprendizaxe por proxectos.
- Enfoque orientado á realización de tarefas e á resolución de problemas en contextos da vida real.
- desenvolvemento de metodoloxías que permitan integrar os elementos do currículo mediante o desenvolvemento de tarefas e actividades relacionadas coa resolución de problemas en contextos da vida real
- Uso habitual das TIC.
- Papel facilitador da profesora.

Principios metodolóxicos

- Actividade e experimentación
- Participación
- Motivación.
- Persoalización.
- Inclusión.
- Interacción.
- Significatividade.
- Funcionalidade.
- Globalización.
- Avaliación formativa.

Agrupamentos

- Tarefas individuais.
- Agrupamento flexible
- Parellas
- Pequeno grupo
- Gran grupo

Estratexias metodolóxicas

- Memorización comprensiva.
- Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa, etc.
- Elaboración de sínteses.
- Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos.
- Comentarios de textos, gráficos, mapas...
- Resolución de problemas.
- Estudo de casos (proxectos).
- Simulacións.

6. MATERIAIS E RECURSOS

- Libro do alumno de Ciencias Sociais da Editorial Vicens Vives (pertencentes ao centro)
- Cadernos de actividades
- Láminas de Sociais

Recursos dixitais

- Enderezos de internet
- Libro de Ciencias Sociais da editorial dixital Smart Classroom de Netex, propocionado dentro do proxecto EDIXGAL, utilizando de maneira puntual os das editoriais EDEBÉ e Planeta.

Recursos do profesorado

- Guía didáctica.
- Programación Didáctica de Aula (PDA).

Recursos para a avaliación

- Avaliación inicial.
- Probas de avaliación de contidos.
- Probas de avaliación por competencias.
- Sistema de rúbricas para a avaliación.

7. CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	PORCENTAXE
<ul style="list-style-type: none"> • Valoración dos contidos e competencias adquiridas ou desenvolvidas na unidade 	<ul style="list-style-type: none"> • Avaliación de contidos: probas correspondentes á unidade. • Probas de avaliación por competencias correspondentes á unidade • Elemento de diagnóstico: rúbrica da cada unidade • Probas tipo test 	60 %
<ul style="list-style-type: none"> • Análise e valoración das tarefas na clase • Exposicións orais • Debates e intervencións 	<ul style="list-style-type: none"> • Análise de producións: caderno, comentarios, etc. • Realización correcta do traballo • Presentación do traballo • Elaboracións multimedia • Documentos gráficos e visuais • Observación directa: Anotacións no rexistro da mestra-titora 	20 %
<ul style="list-style-type: none"> • Análise e valoración das tarefas de casa e traballos específicos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Análise das producións e traballos específicos 	10 %
<ul style="list-style-type: none"> • Valoración de actitudes na aula: <ul style="list-style-type: none"> - escoita - Participación - Esforzo - Colaboración 	<ul style="list-style-type: none"> • Rexistros da mestra (de participación, actitude, atención,...) 	10 %

Tal como sinala o artigo 12 do decreto 105/2014, a avaliación dos procesos de aprendizaxe do alumnado será continua e global, e terá en conta o seu progreso no conxunto das áreas.

No contexto do proceso de avaliación continua, cando o progreso dun alumno ou dunha alumna non sexa o axeitado estableceranse medidas de reforzo educativo dirixidas a garantir a adquisición das competencias.

Promoción do alumnado:

Tal e como se recolle no artigo 13 do currículo de educación primaria para Galicia:

“1. O alumno ou a alumna accederá ao curso ou á etapa seguinte sempre que se considere que logrou os obxectivos que correspondan ao curso realizado ou os obxectivos da etapa, e que alcanzou o grao de adquisición das competencias correspondentes. De non ser así, poderá repetir unha soa vez durante a etapa, cun plan específico de reforzo ou recuperación e apoio, que será organizado polos centros docentes de acordo co que estableza a consellería competente en materia educativa.

A repetición considerárase unha medida de carácter excepcional e tomarase tras esgotar o resto das medidas ordinarias de reforzo e apoio para resolver as dificultades de aprendizaxe do alumnado.

2. O equipo docente adoptará as decisións correspondentes sobre a promoción do alumnado tomando especialmente en consideración a información e o criterio do profesorado titor.”

- Ao finalizar cada un dos trimestres realizarase unha avaliación, onde se acordará a nota redondeando á centésima máis próxima: IN(1, 2, 3 ou 4) / SU (5) / BE(6) / NT (7, 8) / SB (9, 10). Será na terceira avaliación cando se tome a decisión pola promoción do alumnado.

8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

A avaliación tanto dos procesos de aprendizaxe do alumnado como da propia práctica docente será continua. A avaliación docente terá, á súa vez, como obxectivo adaptar as estratexias educativas adoptadas ao longo do curso ás necesidades específicas do alumnado.

Os indicadores de logro permiten, neste sentido, identificar os coñecementos, capacidades, competencias... que en relación a un alumno individual ou ao conxunto do grupo-clase deben ser consolidados, permitindo adaptar a práctica educativa ás necesidades específicas dos alumnos para que poidan alcanzar as ensinanzas establecidas nos correspondentes estándares de aprendizaxe.

En relación á práctica docente os indicadores de logro permiten valorar:

- Se se está cumprindo coa planificación: actividades, tempos, responsabilidades,...
- Se existe desviación entre o obxectivo definido e a acción ou accións deseñadas para conseguilo.
- Se se están conseguindo outras cousas distintas ás planificadas intencionalmente.
- Se se está progresando na liña definida no obxectivo.
- Se os resultados obtidos xeran satisfacción nos implicados

Dentro do proceso de ensino e aprendizaxe, o equipo docente de cada grupo do alumnado celebrará sesións de avaliación para valorar tanto as aprendizaxes do alumnado, como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente. Na táboa que se amosa a continuación aparecen os indicadores e a valoración que lles damos aos mesmos.

O equipo docente adoptará as medidas ordinarias ou extraordinarias máis adecuadas. Estas medidas fixaranse en plans de mellora de resultados colectivos ou individuais que permitan solventar as dificultades, en colaboración coas familias e mediante recursos de apoio educativo.

1- ORGANIZACIÓN DA AULA, CLIMA ESCOLAR E A INTERACCIÓN ENTRE O ALUMNADO , ASÍ COMO A RELACIÓ ENTRE PROFESORADO-ALLUMNADO					
	Moi satisfactorio	Bastante satisfactorio	Suficiente	Pouco satisfactorio	Nada satisfactorio
1.1 Grao de valoración da organización da aula e do clima escolar					
1.2 Grao de valoración da interacción entre o alumnado.					

1.3. Grao de valoración de relación entre o profesorado e o alumnado					
2- A COORDINACIÓN ENTRE OS PROFESIONAIS DUN MESMO CICLO E A COHERENCIA ENTRE OS CICLOS					
	Moi satisfactorio	Bastante satisfactorio	Suficiente	Pouco satisfactorio	Nada satisfactorio
2.1 Valoración da coordinación entre os mestres do mesmo ciclo					
2.2 Valoración da coordinación entre os mestres do mesmo nivel.					
2.3 Valoración da coordinación entre os mestres dos outros ciclos					
3- A REGULARIDADE E CALIDADE DA RELACIÓN COS PAIS, NAIS E TITORES LEGALES E A PARTICIPACIÓN DESTES NO PROCESO DE APRENDIZAXE DAS SÚAS FILLAS E DOS SEUS FILLOS.					
	Moi satisfactorio	Bastante satisfactorio	Suficiente	Pouco satisfactorio	Nada satisfactorio
3.1 Grao de valoración da relación cos pais, nais ...					
3.2 Grao de valoración da participación dos pais no proceso de aprendizaxe dos seus fillos.					
3.3 Grado de valoración da solicitude titorías por parte das familias .					
3.4 Grado de valoración da asistencia as reunións convocadas.					
4- A ADECUACIÓN DA PROPOSTA PEDAGÓXICA E DA PROPIA PLANIFICACIÓN					

	Moi satisfactorio	Bastante satisfactorio	Suficiente	Pouco satisfactorio	Nada satisfactorio
4.1 Incidencia da avaliación inicial nos obxectivos e contidos programados.					
4.2 Adecuación dos obxectivos programados..					
4.3 Adecuación dos contidos curriculares seleccionados.					
4.4 Adecuación dos criterios de avaliación.					
4.5 Desenvolvemento da programación acorde co previsto.					
4.6 Adecuación das estratexias de ensino/aprendizaxe aplicadas ao grupo.					
4.7 Adecuación da metodoloxía.					
4.8 Adecuación da organización dos espazos en función do grupo clase.					
4.9 Adecuación , idoneidade e suficiencia dos materiais empregados.					
4.10 Elaboración de materiais curriculares polo equipo docente.					
4.11 Grado de desenvolvemento das actividades propostas na Programación Docente					
4.12 Programación de actividades axeitadas as características dos alumnos,					
4.13 Uso de recursos do centro.					

4.14 Uso das novas tecnoloxías					
5. A ADECUACIÓN DA PROPOSTA METODOLÓXICA NA CONTRIBUCIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE.					
	Moi satisfactorio	Bastante satisfactorio	Suficiente	Pouco satisfactorio	Nada satisfactorio
5.1 Grado de adecuación da proposta metodolóxica.					
5.2 Grado de contribución á consecución das competencias clave.					

9. AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS A ADOPTAR

Dentro do material didáctico que aporta a editorial Vicens Vivens están as probas escritas de avaliación inicial, para realizar durante as primeiras semanas de clase, sempre que se considere pertinente. Tamén se optará por propoñer actividades manipulativas ou orais, e non necesariamente escritas.

Debido ao longo tempo que pasou dende que rematou o curso pasado iremos propoñendo actividades de repaso sobre cuestións esenciais, que tamén nos poderán servir para detectar como se enfrenta o alumnado ao novo curso.

Durante a sesión de avaliación inicial se comentarán os datos obtidos desta avaliación inicial. En caso necesario haberá que informar ás familias para tratar de anticiparnos ás posibles dificultades.

Ao longo das unidades propostas tamén se propón unha serie de preguntas para tratar de partir dos coñecementos previos que ten o alumnado. Pensando nunha metodoloxía baseada en proxectos, estas cuestións poden ser perfectamente substituídas polas típicas preguntas de inicio dos proxectos de traballo:

- Qué sabemos?
- Qué queremos saber?

Que nos servirán para planificar partindo dos seus intereses, xerando con isto unha maior motivación por parte do alumnado. Así, e aínda que temos o libro de texto para guía a nosa aprendizaxe nesta materia de naturais, baseándonos nos intereses do alumnado poderemos reconducir esa aprendizaxe hacia una metodoloxía por proxectos.

10. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Dentro do artigo 15 atopamos

*“5. A intervención educativa debe ter en conta como principio a **diversidade do alumnado**, entendendo que deste xeito se garante o desenvolvemento de todo el e mais unha **atención personalizada** en función das necesidades de cadaquén.*

*6. Prestaráselle especial atención durante a etapa á **atención personalizada dos alumnos e das alumnas**, á realización de **diagnósticos precoces** e ao establecemento de **mecanismos de reforzo** para lograr o éxito escolar.*

*7. Os **mecanismos de reforzo**, que deberán poñerse en práctica tan pronto como se detecten dificultades de aprendizaxe, poderán ser tanto **organizativos** como **curriculares**. Entre estas medidas poderán considerarse o **apoio no grupo ordinario**, os **agrupamentos flexibles** ou as **adaptacións do currículo**.*

O alumnado de 5º de Primaria atópase dividido en dúas aulas. En 5ºA hai 13 alumnos/as (5 nenos e 8 nenas). Nesta aula, unha nena e un neno reciben apoio da mestra de A.L. con dúas e tres sesións semanais, respectivamente. Na clase de 5ºB hai 14 alumnos/as (8 nenos e 6 nenas). Nesta clase, unha nena recibe apoio de A.L. dúas sesións semanais e un neno ten dúas sesións semanais coa mestra de A.L. e dúas coa mestra de PT. Todos estes alumnos xa recibían apoios tanto de A.L como de P.T o curso pasado. Aínda que non todas as aprendizaxes traballadas nestas sesións están relacionadas con esta área en concreto, facilitan a mellor comprensión dos contidos desta materia

O material da clase conta con fichas de reforzo e de ampliación que serán utilizadas sempre que se considere necesario.

11. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLAN NO CURSO

<i>ELEMENTOS TRANSVERSAIS</i>	<i>CONCRECIÓN</i>
CL Comprensión lectora	En cada sesión. Fundamental o entendemento do que se le para poder expresalo despois e realizar as actividades.
EOE Expresión oral e escrita	En cada sesión. Expresar o entendemento do traballado.
CA Comunicación audiovisual	Ao longo de cada trimestre. Mediante a utilización de vídeo para reforzar en complementar os contidos.
TIC Tecnoloxías da información e da comunicación	Ao longo de cada trimestre. Para ver os contidos a traballar (EDIXGAL) e como medio de busca de información.
EMP Emprendemento	Ao longo de cada trimestre. Buscando maneiras de solucionar os problemas.
EC Educación cívica	En cada sesión. Tanto na clase como nas saídas amosando respecto polos outros.
PV Prevención da violencia	Ao longo de cada trimestre. Buscando unha solución pacífica de conflitos, sen discriminacións por razón de xénero ou racismo.
EV Educación e seguridade viaria	Ao longo de cada trimestre. Cando se realicen as actividades complementarias e extraescolares, e teñamos que saír do recinto escolar.

12. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PROGRAMADAS

Este curso vémonos, tal e como comeza, moi limitadas para a realización destas actividades. As complementarias obrigaranos a ter o material preparado de maneira individual para cada un, xa que non o poden compartir. En canto ás extraescolares deberemos optar por visitas virtuais para o coñecemento de elementos do contorno.

13. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN

Esta programación considérase aberta e flexible, como elemento vivo dentro do proceso de ensinanza-aprendizaxe que se realiza na aula de 5º curso do CPI de San Sadurniño durante o curso 2018-2019.

Será susceptible de modificación en calquera momento do proceso para adaptarse ao ritmo de aprendizaxe do alumnado concreto que conforma o grupo clase, por ampliación ou redución de contidos.

Ao finalizar cada trimestre revisárase e avaliarase a propia programación cubrindo a táboa seguinte, na que o 1 indica o menor grao de cumprimento co ítem que representa.

REVISIÓN TRIMESTRAL E AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN	-		+	
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				

8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
10. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
11. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
12. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
13. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
14. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
15. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
16. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
17. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
18. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
19. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
20. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				

21. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
22. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
23. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

14. ADAPTACIÓN Á SITUACIÓN ACTUAL

14.1 Escenarios posibles ao longo do curso

Al longo deste curso temos que contemplar, tan e como indican as instrucións do 30 de xullo, no punto terceiro do seu apartado 3, referido a programación, tres posibles escenarios:

- **Actividade lectiva presencial**

Continuarese a programación como se ven facendo de maneira habitual, tendo en conta os protocolos para esta situación que estamos a vivir.

- **Actividade non presencial**

Neste caso temos varias vías de comunicación posible co alumnado:

1. **EDIXGAL**. Como teñen os libros incluídos dentro desta plataforma será utilizada tanto Online como Offline. Podemos tamén utilizala para ir incluíndo dentro dos seus temas actividades, vídeos, enlaces a páxinas web, ... Os propios libros posibilitan o envío e corrección de tarefas, así como actividades de autocorrección.
2. **CORREO @cpisansadurnino.org**. Resulta unha canle de comunicación co alumnado moi doada de utilizar. Servirnos para trasladar comunicacións con eles, envío e recepción de tarefas.
3. **AULA VIRTUAL DO CENTRO**. Iniciaremos ao alumnado no seu uso como canle de recepción e envío de tarefas.
4. **WEBEX e FALEMOS**: plataformas de videoconferencia ofertadas pola Xunta.

Mediante estas vías de comunicación

- **Actividade semipresencial**

Aínda que en n primaria non se contempla esta modalidade, o que si podemos ter en conta son os posibles casos de alumnado que, por precaución ou por ser contactos estreitos dalgún positivo, se vexan na necesidade de **ter que quedar na casa puntualmente**. Nestes casos manteremos contacto vía correo electrónico, cos seus pais ou con eles mesmos a través do correo que teñen do centro, @cpisansadurnino.org, para iralles enviando o traballado ao longo da xornada na que se ausentan e que deste xeito poidan continuar coa súa aprendizaxe.

Contamos coas mesmas vías de comunicación que na modalidade non presencial.

14.2 Metodoloxía en caso de ensino a distancia

Dentro da consideración de programación aberta e flexible, especificamos a maneira de traballar en caso de ensino a distancia.

No mes de setembro o alumnado de 5º de primaria disporá dos seguintes medios:

- As familias recibirán unha conta de **correo @cpisansadurnino.org** para uso do alumnado, para o que se lles facilita o contrasinal.
- O alumnado será dado de alta na **Aula Virtual do centro**, para o que se lles dará o usuario e contrasinal.
- Reparto dos **ordenadores EDIXGAL** facilitados pola Xunta de Galicia para o traballo nesta plataforma virtual educativa. Dende a clase irán facendo o seu rexistro en **EVA EDIXGAL** e cambiando o seu contrasinal. Aquí é onde eles irán consultando os seus libros, incluídos polas mestras de cada unha das materias.
- Iniciación no uso das **Videoconferencias** (Falemos ou Webex) entre as dúas clases de 5º EP, para introducirse no seu uso, e aproveitando para a realización de actividades conxuntas.

As actividades programadas diariamente deberán ser reducidas, buscando unha secuencia semanal que se adapte ao ritmo que conleva o ensino na distancia, cos diferentes ritmos que pode levar cada alumno e os comentarios das tarefas fanse máis lentos, por ter que ser necesariamente realizados de maneira individual. Solicitarase ao alumnado a entrega semanal dalgunhas das tarefas propostas, podendo manter contacto diariamente co profesorado para aclaracións e dúbidas.

A videoconferencia podería favorecer a corrección grupal, pero estamos condicionados ao seu bo funcionamento e a que o alumnado poida coincidir para conectarse.

A entrega de tarefas será dunha periodicidade semanal, de tal xeito que polo menos unha vez á semana teñan que manter contacto coa mestra, por calquera dos medios contemplados anteriormente. Estas tarefas entregadas teranse en conta para realizar a avaliación. Do resto de tarefas non solicitadas se lles enviarán as correccións para que sexan eles mesmos os que se encarguen da revisión das mesmas, consultando sempre calquera dúbida que puidese xurdir.

Debemos contemplar a posibilidade de que xurdan dificultades, como dificultades de conexión, ritmo lento na comprensión e realización de tarefas, estado emocional do alumnado, etc.

14.3 Alumnado que non poida seguir a ensinanza telemática.

Necesariamente temos que contemplar a situación na que o alumnado non poida conectarse por internet, xa que pode haber alumnado que nunca poida ou alumnado que en determinados momentos careza de conexión.

Procuraremos que o alumnado que se vexa nesta situación teña descargados os temas do EDIXGAL na aplicación EVA Offline. Deste xeito, aínda sen conexión podería acceder aso mesmos.

Noutras posibles situacións habería que ver os casos concretos para tratar de solucionarlos da mellor maneira posible, tratando de garantir sempre o Dereito á Educación que contempla a nosa Constitución.